

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан педагогічного
факультету Олещенко Т.О.

(підпис)
« 31 » серпень 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

«*Психологія правової культури*»

освітнього рівня бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 053 Психологія

(код і назва спеціальності)

ОПП «Практична психологія»,
«Психологія розвитку особистості»

Шифр за навчальним планом ВВ2.01

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Психологія правової культури особистості», затверджена Вченою радою УДУ імені Михайла Драгоманова

Розробник: **Хлонь О.М.**, канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри практичної психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

«30» серпня 2023 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Митник О.Я.

I. Опис навчальної дисципліни

Шифр дисципліни ВВ1.1.04

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів-3		<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пояснювально-ілюстративні методи. - Інтерактивні методи. - Розв'язування психологічних завдань. - Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, ведення психологічних тематичних словників, написання доповідей, рефератів. - Використання прийомів щодо проблемного викладення матеріалу: формулювання пізнавальної задачі, порівняння різних точок зору та різних підходів.
Спеціальність 053 Психологія («Практична психологія», «Психологія розвитку особистості»)	Загальна кількість годин 90		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній рівень Бакалавр	Лекції:		
	18	6	
	Семінарські заняття:		
Нормативна/вибіркова	6		
	Практичні заняття:		
	10	10	
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 2 рік	-		
	Індивідуальна робота:		
Семестр I, II			
	Самостійна робота:		
Тижневонавантаження(год.) - аудиторне: - самостійна робота	56	80	<p>Форма підсумкового контролю ЗАЛК у II семестрі</p>
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – українська	64%; 36%	89 %; 11 %	

Предмет вивчення навчальної дисципліни – вивчення психологічних закономірностей формування, функціонування та впливу правової культури та правосвідомості на людей, вивчення основних структурних елементів та необхідних складових, класифікаційних ознак правової культури та правосвідомості, її характерних особливостей та ступені індивідуальних відмінностей у розумінні правосвідомості кожного індивіда.

Міждисциплінарні зв'язки: «Основи педагогіки зі вступом до спеціальності», «Історія педагогіки», «Теорія та методика виховання», «Філософія».

Метаі завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів адекватного уявлення про предмет, методи та завдання психології правової культури та правосвідомості, про їх основні категорії, про місце серед інших гуманітарних наук;

знайомство з основними закономірностями функціонування та розвитку правової культури сучасної людини, як продукту еволюції вищої форми матерії у ході суспільно-історичного процесу;

вивчення тем курсу дозволить студентам компетентно досліджувати та аналізувати різноманітні соціально – психологічні процеси та явища правової культури особистості, використовуючи набуті знання, вміння і навички, сприяти позитивній динаміці міжособистісних взаємин; допомагати у формуванні сприятливого соціально – психологічного клімату;

розширення та поглиблення знань студентів про фази дитинства, психічний розвиток дитини на етапі її становлення, розвитку, формування з урахуванням важливих психологічних новоутворень, сенситивних періодів, а також забезпечення майбутніх педагогів теоретичними знаннями з основ психології правової культури та правосвідомості;

формування у студентів фундаментальних уявлень та знань про закономірності розвитку і проявів психіки різних груп дітей з порушеннями розвитку.

Завдання:

1) ознайомлення студентів з:

- історією виникнення, розвитку і сучасного стану психології правової культури та правосвідомості;
- методологією і методами, що використовуються у психології правової культури та правосвідомості;
- основними теоретичними підходами до розуміння структури й закономірностей розвитку правової культури та правосвідомості;
- індивідуальними особливостями правосвідомої людини (здібностями, спрямованістю, темпераментом, характером), внутрішньою (емоційною й вольовою) регуляцією її діяльності та засобами відображення інформації про право, уявленнями про формування та розвиток механізмів правової поведінки та діяльності;
- психологічними закономірностями процесів формування правової культури та правосвідомості навчання, виховання і самовиховання правової культури та правосвідомості;

2) формування у студентів наукового підходу до вивчення особливостей сприйняття правової дійсності й законів розвитку й функціонування правової культури та правосвідомості; активізація особистісного та творчого потенціалу майбутнього правосвідомого громадянина.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань</p> <p>ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги</p> <p>ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження</p> <p>ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки</p> <p>ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання</p> <p>ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника</p>	<p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел</p> <p>СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики</p> <p>СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку</p> <p>СК12. Здатність бачити та формулювати певні проблеми; ставити попередні діагнози, уточнювати їх. Здатність передбачати результат взаємодії з клієнтом та характер зворотної реакції на свої вимоги</p>

III. Тематичний план дисципліни
 На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС
 (90годин).

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС
Модуль 1. Теоретичні основи психології правової культури особистості											
1.	Тема 1. Предмет, завдання і система психології правосвідомості та правової культури особистості	4	2		2	6	10	2			8
2.	Тема 2. Введення в загальну психологію правової культури особистості	4	2		2	8	10	2			8
3.	Тема 3. Правова свідомість та правова соціалізація	4	2	2		6	10	2			8
4.	Тема 4. Правова культура як об'єкт вивчення психології правової культури особистості	4	2		2	6	8				8
5.	Тема 5. Законність та правова система	4	2	2		6	8				8
	Разом за змістовим модулем 1:	20	10	4	6	32	46	6			40
Модуль 2 . Формування правової культури особистості											
6.	Структура правового виховання правової культури	4	2	2		6	12		2		10
7.	Організаційно-управлінські основи правового виховання	4	2	2		6	12		2		10
8.	Деформація правової культури та правосвідомості	4	2	2		6	10				10
9.	Виховний вплив на особу засудженого	2	2			6	10				10
	Разом за змістовим модулем 2:	14	8	6		24	44		4		40
Разом:		34	18	10	6	56	90	6	4		80

IV.Зміст дисципліни за модулями і темами

№ з/п	3.1.Назвамодулів,темта їхзміст	К-стьгодин	
1.	Модуль 1. Теоретичні основи психології правової культури особистості	20	10
1.1.	<p>Тема1.Предмет, завдання і система психологіїправовоїкультуриособистості</p> <p>Визначення психології правової культури особистості як науки. Предмет психології правової культури особистості, доповнення її теоріями і методами інших наук. Психології правової культури особистості, як інтегративна наука. Закономірності виникнення формування та функціонування правової культури. Завдання науки психологія правової культури особистості.</p> <p>Система методів психології правової культури особистості. Методи наукових дослідження. Спостереження. Самоспостереження. Наукова і практична сторона спостереження. Бесіда. Анкетування. Тестування. Інтерв'ювання. Природний експеримент. Лабораторний експеримент. Біографічний метод. Метод незалежних характеристик. Феномен проєкції.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,4, 6,11]; • додаткові: [1,4,8,9,10,12]. 	2	2
1.2.	<p>Тема2.Введення в загальнупсихологіюкультуриправосвідомості</p> <p>Система психологіїправовоїкультуриособистості. Підходи до системи психологіїправовоїкультури. Блоки психологіїправовоїкультури: загальна та особливачастина. Зв'язокпсихологіїправовоїкультуриособистості з іншими науками. Юридичнапсихологія як наука. Система юридичноїпсихології. Загальнапсихологія. Об'єктивченнязагальноїпсихології. Віковапсихологія. Філософія. Фізіологіявищоїнервовоїдіяльності. Рефлекторна теорія у фізіологія. Теоріяєдностіпроцесівзбудення і гальмування. Зв'язокпсихологіїправоїкультуриособистостіізпедагогікою, соціологією, логікою, медициною, теорієюдержави та права, криміналістикою. Психологіяправовоїкультури та кримінологія. Культурологія. Культурологічнийпідхід. Система методологічнихпідходів, принципів і методівпізнання.</p> <p>Психологіяправосвідомості. Соціалізація. Процесоціалізації. Праворозуміння. Природно-правовий, позитивістський, нормативістський, психологічний, соціологічнийнапрямок. Психологічніаспектирозуміння права. Свідомість. Вольовіакти, пов'язаніізусвідомленням права. Правосвідомість. Усвідомленнялюдиною права. «Включеність» людей у правовежиття. Правові засади суспільства. Практика застосуванняправових норм. Структура правосвідомості. Правоваідеологія. Правовапсихологія. Правовіоцінки. Правові установки.</p> <p>Видиправосвідомості в залежностівідособливостейсуб'єкта: громадське, групове, індивідуальне. Пов'язденна, спеціалізована, теоретична правосвідомість. Цінніснаспрямованістьправосвідомості. Правомірноорієнтована. Нігілістичнасвідомість. Елементиправосвідомості: пізнавальний, оцінний, регулятивний. Інтерес. Емоції. Справедливість. Рівність. Свобода. Запереченняправовихцінностей. Вольова сторона дій. Вольоваспрямованістьправосвідомості. Внутрішніпротиріччя. Психологіяправотворчості. Правотворчість. Законність. Переконання. Тлумачення. Спосібтлумачення. Видитлумачення.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22]; • додаткові: [2, 9,12,16,19]. 	2	2
1.3	<p>Тема3.Правовасвідомість та правовасоціалізація</p> <p>Психологія нормативно-правовоїрегуляції. Гуманістична природа права. Правовапсихологія. Проблемиправовоїпсихології. Соціалізаціяособистості. Правовасоціалізація. Елементиправовоїсоціалізації. Спосібзасвоєння норм права</p>	2	2

	<p>і правових цінностей. Предметний спосіб. Традиційний спосіб. Раціональний спосіб. Насиченість і сутність правової соціалізації. Етапи правової соціалізації. Дефекти правової соціалізації. Елементи правової соціалізації. Правосвідомість. Елементи психологічної норми правосвідомості. Механізми правосвідомості. Функції правосвідомості. Правова інформованість і мотивація правомірної поведінки. Елементи правосвідомості. Знання права. Уявлення про право. Регулятор правосвідомості.</p> <p>Дієвість правових норм. Умови дієвості правових норм. Умови порушення засвоєння морально-правових норм. Види неблагополучних сімей. Мотиви правослухняної поведінки. Асоціальні стереотипи. Психологічна мета правової соціалізації.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6, 11, 18, 20, 21, 22]; • додаткові: [1, 2, 5, 10, 14, 27, 30-35]. 		
1.4	<p>Тема 4. Правова культура як об'єкт вивчення психології правової культури особистості</p> <p>Психологія правової культури. Культура. Правова культура. Обумовленість правової культури. Категорії оцінки правової культури. Елементи правової культури суспільства. Рівень розвитку правової діяльності. Рівень розвитку правової свідомості населення. Рівень розвитку системи актів. Принципи права. Принцип справедливості. Принцип вольових дій. Принцип активної життєвої позиції. Зв'язок правової культури з правовим вихованням і навчанням.</p> <p>Правова культура. Об'єктивне право та його вплив на правосвідомість. Правова культура, як особливий складовий елемент духовної культури людства. Складові правової культури. Зв'язок правової культури і правової системи. Показники правової культури. Складові рівні розвитку правової діяльності. Типові риси демократичної правової культури. Рівень розвитку правової діяльності. Теоретична та репродуктивна діяльність.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6, 11, 18, 20, 21, 22]; • додаткові: [2, 9, 12, 16, 19]. 	2	2
1.5	<p>Тема 5 Законність та правова система</p> <p>Ідеї співвідношення права до людини. Історичні аспекти співвідношення права до людини. Етапи становлення ідей права та справедливості. Принципи уявлень людських якостей: мораль, людяність, справедливість. Взаємозв'язок права, справедливості та держави. Право як система норм. Принцип дотримання законності. Рис притаманні правовій державі. Завдання на шляху побудови правової держави. Принцип верховенства права. Напрямки розвитку суспільного життя. Аспекти розуміння законності.</p> <p>Положення щодо визначають зміст законності. Особливість права, як самостійної юридичної категорії. Зміст положення законності. Рівні прояву та аспекти. Рис законності.</p> <p>Законність як критерій правового життя суспільства. Рівень законності, як критерій правового оцінки правового життя країни. Чинники змісту законності. Вимоги законності. Визначення законності. Аспекти розгляду законності. Законність як принцип здійснення владою своїх повноважень. Законність як принцип побудови системи норм. Принципи законності. Система спеціальних засобів законності. Види гарантій законності.</p> <p>Історія розвитку категорії рівності. Теоретико-правові та етичні аспекти аналізу взаємодії моралі і права. Види моралі. Мораль як надбання суспільства. Право як цілісна система матрих складових. Природне та позитивне право. Міжнародне право. Демократичні принципи міжнародного права. Структура моральної системи. Функції моралі.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p>	2	2

	<ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,4, 6,11,14]; • додаткові: [1,4,8,9,10,12] 		
2.	Модуль 2. Формування правової культури та правосвідомості	14	8
2.1	<p>Тема 6. Структура правового виховання правосвідомості</p> <p>Структура системи правового виховання. Розуміння процесу правового виховання. Основний зміст цілей правового виховання. Види цілей правового виховання. Усвідомлення суспільних потреб і можливостей, як необхідна умова правового виховання. Багаторівневість об'єктів процесу правового виховання. Фактори правового виховання. Методи правового виховання. Засоби правового виховання. Метод переконання. Метод заохочення. Метод примушення. Метод прикладу. Метод змагання. Метод спостереження. Види засобів правового виховання. Правова інформованість. Правовий мінімум. Групи суб'єктів правосвідомості. Судова практика та судова діяльність. Виховання пошани до суду. Самовиховання. Структура самовиховання. Правовиховні технології. Механізм системи правового виховання. Внутрішній і зовнішній рівні правового виховання. Діалектика потреб інтересів, цілей суб'єктів. Фактори соціокультурних змін. Система правового виховання в Україні. Виховні технології. Спрямований інформативний вплив на суб'єктів правосвідомості. Функції системи правового виховання. Правові настанови особистості.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11]; • додаткові: [1,2, 5, 10,14]. 	4	2
2.2	<p>Тема 7. Організаційно-управлінська основи правового виховання.</p> <p>Принципи системної організації та ефективного управління соціальними процесами. Управління правовим вихованням. Суб'єкти організації та управління процесом виховання. Комплекс правовиховних заходів. Форми проведення правовиховної роботи. Структурні відносини. Держава, як суб'єкт управління й організації правового виховання. Повноваження держави у сфері правового виховання. Суб'єкти системи правового виховання. Види суб'єктів системи правового виховання: формальні та неформальні. Відчизняні та зарубіжні способи виховання. Етапи організації правового виховання в сучасному суспільстві.</p> <p>Напрями правового виховання. Елементи (напрями) системи організації та управління правовим вихованням. Проблема аналізу стану й оцінювання ефективності правовиховної роботи в сучасному суспільстві. Міра засвоєння правової культури. Оцінювання стану правовиховної роботи. Наукове дослідження фактичного рівня правової культури населення. Методика визначення рівня реального стану правосвідомості і правової культури. Критерії, що дозволяють визначити ефективність правового виховання. Методика оцінювання ефективності правовиховної діяльності. Реальний стан правосвідомості. Планування правовиховної роботи. Провідна роль у плануванні правового виховання. Перспективне та поточне планування.</p> <p>Національна програма правової освіти. Аспекти діяльності держави з формування необхідного рівня правосвідомості і правової культури населення. Праворозуміння. Закони, програми, концепції правового виховання. Державні органи у сфері правового виховання. Соціальний контроль. Функції соціального контролю. Види соціального контролю. Санкції соціального контролю. Соціальний контроль у сфері виховання та його елементи. Інститути соціального контролю. Координація діяльності державних органів та громадських організацій. Координація діяльності з правового виховання. Всеукраїнська міжвідомча координаційно-методична рада з правової освіти населення. Завдання координаційно-методичних рад. Інформаційний підхід до правового виховання. Удосконалення правової інформованості. Джерела правового інформування.</p>	4	2

	<p>Національна програма правової освіти населення. Методичне керівництво правовим вихованням</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11]; • додаткові: [2, 9,12,16]. 		
2.3	<p>Тема 8. Деформація правової культури та правосвідомості</p> <p>Фактори деформації правової культури та правосвідомості. Сутність деформацій у суспільній свідомості. Класифікація деформацій у суспільній свідомості. Ознаки деформацій правової свідомості. Ціннісна амбівалентність, правовий інгілізм, правовий інфантилізм, правовий фетишизм, правова демагогія та правові ілюзії. Фактори правового інфантилізму неповнолітніх. Попередження хабарництва, корупції, кумівства, патрона-клієнтельних стосунків. Аномія. Деформованістані суспільної свідомості — аморальність, руйнування традицій і звичаїв.</p> <p>Патерналістська ідеологія та споживацька психологія. Легістський інгілізм. Девіантна поведінка. Девінтологія. Причини девіантної поведінки. Різновиди девіантної поведінки. Показники які характеризують стан злочинності. Злочин. Тероризм. Небезпечність тероризму як форми девіантної поведінки. Корупція. Чинники корупції. Правопорушення. Наркоманія. Різновиди наркотичної залежності. Алкоголізм. Пияцтво. Наслідки алкоголізму. Самогубство. Причини самогубства. Парадокс правової ситуації. Соціальний порядок. Превенція девіантної поведінки. Рівні профілактики деформацій правової культури та правосвідомості. Умови профілактики. Елементи стратегії профілактики девіантної поведінки. Громадська творчість. Вимоги до громадської творчості.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22]; • додаткові: [1,2, 5, 10,14,27,30-35]. 	4	2
2.4	<p>Тема 9. Виховний вплив на особу засудженого</p> <p>Особистості засудженого. Методи психолого-педагогічного впливу. Аналіз і узагальнення рівнів потреб та інтересів у правопорушників. Методикримінально-виконавчого впливу. Метод навіювання. Покарання. Колективизасуджених та їх психологічна характеристика. Згуртованість колективизасуджених. Структура колективизасуджених.</p> <p>Підставами для формування груп з невизначеною спрямованістю. Підстави для формування груп з негативною спрямованістю. Виявлення і вивчення неформальних мікрогруп. Соціальна ізоляція. Засуджені з укоріненими соціально – психологічними дефектами. Позитивний вплив на засудженого. Негативні аспекти відбування покарання. Девіантна поведінка. Психологічні бар'єри. Дезадаптація та десоціалізація. Пенітенціарна психологія.</p> <p>Підготовка засуджених до повернення на волю. Ресоціалізація особи засудженого. Елементи ресоціалізації засуджених. Складові програми ресоціалізації. Формування психологічної готовності у засудженого. Методи психологічного впливу на засуджених.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11]; • додаткові: [1,2, 5, 10,14]. 	4	2

4.2. Плани практичних, семінарських занять

І модуль «Теоретичні основи психології правової культури особистості» Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Психологія правової культури особистості як наука її предмет та завдання та система психології правової культури особистості.	2
2.	Правосвідомість та правова соціалізація	2
3.	Правова культура. Законність та правова система	2
	Разом	6

ІІ модуль «Формування правової культури та правосвідомості»

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Структура правового виховання правосвідомості. Організаційно-управлінські основи правового виховання	2
2.	Деформація правової культури та правосвідомості. Виховний вплив на особу засудженого	2
	Разом	4

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, завдання і система психології правової культури особистості	2
2.	Правосвідомість та правова соціалізація.	2
3.	Правова культура	2
	Разом	6

Зміст

завдань до практичних, семінарських занять І модуль «Теоретичні основи психології правової культури особистості»

Практичні заняття

Тема 1. Психологія правової культури особистості як наука її предмет та завдання

1. Визначення психології правової культури особистості як науки.
2. Предмет психології правової культури особистості, доповнення її теоріями і методами інших наук.
3. Закономірності виникнення формування та функціонування правової культури.
4. Завдання науки психологія правової культури особистості.
5. Система методів психології правової культури особистості.
6. Система психології правової культури особистості.
7. Зв'язок психології правової культури особистості з іншими науками.
8. Соціалізація та процес соціалізації.
9. Психологічні аспекти розуміння права.
10. Практика застосування правових норм.

Практична частина заняття:

1. Структура правосвідомості.
2. Вольові акти, пов'язані зі свідомленням права.
3. Учому полягає відмінність між правовою ідеологією та правовою психологією.

4. Назвіть спільне та відмінне між правовими оцінками та правовими установками.
5. Поясніть на прикладах основи властивості правосвідомості.
6. Поясніть на прикладах закономірності виникнення формування та функціонування правової культури.
7. Дискусія: “Підходи до системи психології правової культури?”
8. Чим правова свідомість відрізняється від правової культури?
9. Основні функції правосвідомості людини.
10. Дискусія: “Для чого нам необхідно пізнати самих себе?”
11. Як Ви розумієте вольові акти, пов’язані зі свідомленням права?
12. Який найкоротший шлях до формування правосвідомості?
13. Побудуйте схемі співвідношення понять “психіка”, “свідомість”, “правосвідомість”, “надсвідомість”.
14. Наведіть з власного досвіду приклади свідомих правосвідомих дій та несвідомих правосвідомих дій.
15. Порівняйте елементи правосвідомості: пізнавальний, оцінний, регулятивний.
16. Дискусія: “Які види правосвідомості в залежності від особливостей суб’єкта: громадське, групове, індивідуальне найбільш важливе для суспільства?”

Практичні заняття

Тема 2. Правосвідомість та правова соціалізація

1. Психологія нормативно-правової регуляції.
2. Гуманістична природа права.
3. Проблеми правової психології.
5. Соціалізація особистості.
6. Способи засвоєння норм права і правових цінностей.
7. Етапи правової соціалізації.
8. Дефекти правової соціалізації.
9. Механізми правосвідомості.
10. Правова інформованість і мотивація правомірної поведінки.

Практична частина заняття:

1. Аналіз доповідей, повідомлень, рефератів.
2. Рішення практичних задач.

Тема 3. Правова культура. Законність та правова система

1. Психологія правової культури.
2. Категорії оцінки правової культури.
3. Елементи правової культури суспільства.
4. Рівень розвитку правової діяльності.
5. Рівень розвитку правової свідомості населення.
6. Принципи права.
7. Зв'язок правової культури з правовим вихованням і навчанням.
8. Об'єктивне право та його вплив на правосвідомість.
9. Складові правової культури.
10. Зв'язок правової культури і правової системи.
11. Показники правової культури.
12. Складові рівня розвитку правової діяльності.

Практична частина заняття:

1. Разом з викладачем проведення рольової гри «Мозковий штурм» для вирішення проблеми: «Від яких особливостей людини залежить ефективне формування правової культури особистості?».
2. Аналіз доповідей, повідомлень, рефератів.
3. Рішення практичних задач.

Тема 4. Структура правового виховання правосвідомості.

Організаційно-управлінські основи правового виховання.

1. Структура системи правового виховання.
2. Основний зміст цілей правового виховання.
3. Фактори правового виховання.

4. Методи правового виховання
5. Засоби правового виховання.
6. Правова інформованість.
7. Правовий мінімум.
8. Групи суб'єктів правосвідомості.
9. Судова практика та судовадіяльність.
10. Загальне поняття про характер та його природу.
11. Правовиховні технології.
12. Внутрішній і зонішній рівні правовиховання.
13. Система правового виховання в Україні.

Практична частина заняття:

1. Аналіз доповідей, повідомлень, рефератів.
2. Рішення практичних задач.

Тема 5. Деформація правової культури та правосвідомості. Виховний вплив на особу засудженого

1. Фактори деформації правової культури та правосвідомості.
2. Класифікація деформацій у суспільній свідомості.
3. Ознаки деформацій правової свідомості.
4. Фактори правового інфантилізму неповнолітніх.
5. Деформованість суспільної свідомості

Практична частина заняття:

1. Аналіз доповідей, повідомлень, рефератів.
2. Рішення практичних задач.

2. Аналіз обговорення:

- класифікаційних схем методів психології правової культури особистості;
  - таблиці «Порівняльна характеристика теорій правового розвитку».
3. Заслуховування обговорення доповідей на тему:
- «Основні напрями та сучасний стан розробки проблем правосвідомості України».
  - «Основні напрями та сучасний стан розробки проблем формування правової культури».
  - «Психологія правової культури особистості в системі наук».
  - «Причини виникнення психології правової культури особистості як науки».
  - «Особливості розвитку правосвідомості осіб з деліквентною поведінкою».
  - «Проблема розвитку і формування правосвідомої особистості у вітчизняній та зарубіжній психології».

- «Пов'язана, спеціалізована, теоретична правосвідомість».
- «Психологія правотворчості».

4. Заслуховування обговорення рефератів відповідно до теми практичного заняття.

5. Обговорення відповідей на запитання подані до розділу I. *Юридична психологія в системі знань з підручника Бочелюк В. Й. Юридична психологія. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.*

6. Вирішення практичних психологічних задач.

7. Аналіз статті: Макаренко Л.О. Осмислення правової свідомості у сучасній юридичній науці.

Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2018. Т. 29 (68). № 5. С. 13–18.

Семінарські заняття

Тема 1. Предмет, завдання і система психології правової культури особистості

1. Предмет психології правової культури особистості.
2. Закономірності виникнення формування та функціонування правової культури.
3. Завдання науки психологія правової культури особистості.
4. Система методів психології правової культури особистості.
5. Система психології правової культури особистості.
6. Зв'язок психології правової культури особистості з іншими науками.

Зміст заняття:

1. Аналіз обговорення:
  - таблиці “Види правосвідомості” комплексу психодіагностичних методик за допомогою яких студенти досліджували правосвідомість особистості.
  - результатів дослідження правосвідомості студента за 2-3-ма психодіагностичними методиками.
  - програм роботи психолога з психологічної профілактики деліквентної поведінки серед школярів.
2. Вирішення практичних психологічних задач.
3. Ознайомлення з методиками, їхній аналіз (Л. М. Вольнова Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. – Ч. II. Практична частина. – 2-ге вид., перероб і доповн. – К., 2016. – 193 с.).

Тема 2. Правова свідомість та правова соціалізація.

1. Правова психологія.
2. Соціалізація особистості.
3. Елементи правової соціалізації.
4. Етапи правової соціалізації.
5. Дефекти правової соціалізації.

Зміст заняття:

1. Вирішення практичних психологічних задач.
2. Аналіз обговорення:
  - комплектів психодіагностичних методик за допомогою яких можна дослідити чинників виникнення девіантних проявів у поведінці неповнолітніх.
  - результатів дослідження чинників виникнення девіантних проявів неповнолітніх за 2-3-ма психодіагностичними методиками.
  - програм роботи шкільного психолога з психологічної профілактики чинників виникнення девіантних проявів у неповнолітніх.

Тема 3. Правова культура.

1. Психологія правової культури.
2. Категорії оцінки правової культури.
3. Елементи правової культури суспільства.
4. Принципи права.
5. Складові правової культури.

Зміст заняття:

1. Вирішення практичних психологічних задач.
2. Аналіз обговорення:
  - комплектів психодіагностичних методик за допомогою яких можна дослідити агресивність.
  - результатів дослідження осіб раннього юнацького віку за 2-3-ма психодіагностичними методиками.
  - планів бесід шкільного психолога з учнями старших класів на теми: «Формування культурного ставлення до однолітків».
3. Ознайомлення, робота з методиками, їхній аналіз (методичний посібник для фахівців, які впроваджують типову програму для кривдників: Збірник практичних матеріалів. – Київ, 2020. – 132 с. <https://www.osce.org/files/f/documents/4/7/471051.pdf>).
4. Проведення дискусії «Попередження агресивної поведінки у юнацькому віці».

Організація самостійної роботи студентів
Модуль «Теоретичні основи психології правової культури особистості»

№ з/п	Зміст завдань для самостійної роботи студентів	Форми звітності
1.	Опрацювання лекційного матеріалу.	Конспект лекцій з дисципліни
2.	Складання та ведення протягом вивчення курсу власного термінологічного словника. У словник заносяться поняття, визначення термінів та м, що вивчаються.	Словник
3.	Підготовка до практичних занять: - самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; - самостійне опрацювання питань для підготовки до занять (самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу). - пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття в друкованому вигляді (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) – в бібліотеках та в електронному вигляді – в мережі INTERNET та в електронних носіях.	Виступ, доповнення на занятті
4.	Підготовка доповідей, повідомлень на практичне заняття.	Усна доповідь, повідомлення на занятті
5.	<p style="text-align: center;">Орієнтовна тематика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система психології правової культури особистості. 2. Зв'язок психології правової культури особистості з іншими науками. 3. Юридична психологія як наука. 4. Система юридичної психології. 5. Загальна психологія. 6. Вікова психологія. 7. Філософія. 8. Рефлекторна теорія у фізіології. 9. Теорія єдності процесів збудження і гальмування. 10. Зв'язок психології правової культури особистості із педагогікою 11. Зв'язок психології правової культури особистості з соціологією 12. Психологія правової культури та кримінологія. 13. Культурологія. 14. Система методологічних підходів, принципів і методів пізнання. 15. Психологія правосвідомості. 16. Соціалізація. 17. Процес соціалізації. 18. Праворозуміння. 19. Природно-правовий, позитивістський, нормативістський, психологічний, соціологічний напрямки. 20. Психологічні аспекти розуміння права. 21. Свідомість та правосвідомість. 22. Вольові акти, пов'язані із усвідомленням права. 23. Усвідомлення людиною права. 24. «Включеність» людей у правове життя. 25. Правові засади суспільства. 26. Практика застосування правових норм. 27. Правова ідеологія. 28. Правова психологія. 29. Правові оцінки. 30. Правові установки. 31. Завдання науки психологія правової культури особистості 32. Закономірності виникнення формування та функціонування 	Реферат

6.	Розширення колавикористовуваних джерел:використаннянауковопопулярних фільмів,телепередач,аудіозаписів,художніх фільмів– зобов'язковимзаписомнаелектронніносії таанотуваннямщодо змістуі можливостейвикористання.	Записна електронномуно сіїтаанотація
7.	Підготовкадомодульного контролю№1, 2.	Відповіді натестові запитання модульних контролей

І модуль «Формування правової культури та правосвідомості»

№ з/п	Зміст завдань для самостійної роботи студентів	Форми звітності
1	Опрацювання лекційного матеріалу.	Конспект лекцій з дисципліни
2	Ведення словника.	Словник
3	Підготовка до семінарських та практичних занять: самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять (самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу..	Виступ, доповнення на занятті
4	Підготовка доповідей та повідомлень на семінарські та практичні заняття.	Усна доповідь на занятті
5	<p>Підготовка рефератів.</p> <p>Орієнтовна тематика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура системи правового виховання. 2. Основний зміст цілей правового виховання. 3. Види цілей правового виховання. 4. Усвідомлення суспільних потреб і можливостей, як необхідна умова правового виховання. 5. Багаторівневність об'єктів процесу правового виховання. 6. Фактори правового виховання. 7. Методи правового виховання. 8. Засоби правового виховання. 9. Групи суб'єктів правосвідомості. 10. Судова практика та судовадіяльність. 11. Правовиховні технології. 12. Механізм системи правового виховання. Внутрішній і зовнішній рівні правового виховання. 13. Діалектика потреб інтересів, цілей суб'єктів. 14. Фактори соціокультурних змін. 15. Система правового виховання в Україні. 16. Виховні технології. 17. Спрямований і ретельно продуманий інформаційний вплив на суб'єктів і об'єктів правовиховного процесу. 18. Функції системи правового виховання. 19. Правові настанови особистості. 20. Принципи системної організації ефективного управління соціальними процесами. 21. Управління правовим вихованням. 22. Суб'єкти організації та управління процесом виховання. 23. Комплекс правовиховних заходів. 24. Форми проведення правовиховної роботи. 25. Структурні відносини. 26. Держава, як суб'єкт управління й організації правового виховання. Повноваження держави у сфері правового виховання. 	Реферат

	27. Суб'єктисистеми правового виховання. 28. Видисуб'єктівсистеми правового виховання: формальні та неформальні. 29. Відчизняні та зарубіжніспособивиховання. 30. Етапиорганізації правового виховання в сучасномусуспільстві	
6	Складаннякласифікаційноїсхеми методів психології правової культури	Схема
7	Складаннятаблиці«Порівняльнахарактеристика теорій формування правової культури».	Таблиця
8	Складаннятаблиці «Мотиви правослухняної поведінки»	Таблиця
9	Опрацюваннястатей. Підготовкаконспектів–першоджерел.	Конспекти
10	Створеннякомплекту психодіагностичних методик за допомогою яких можна дослідити схильність до деліквентної поведінки підлітків. .	Комплект методик
11	Проведення дослідження молодших школярів, підлітків, старшокласників та людей ранняго дорослого віку за 2-3-ма психодіагностичними методиками. Письмове оформлення змісту, ходу проведення та результатів дослідження.	Зміст , хід проведення я та інтерпретація результатів дослідження.
12	Складання програми роботи шкільного психолога з психологічної профілактики порушень права школярів.	Програма
13	Складання програми роботи шкільного психолога з психологічної профілактики конфліктної поведінки.	Програма
14	Складання плану бесід шкільного психолога з учнями старших класів на теми: «Правосвідомість» та «Правова культура».	Текст плану бесіди
15	Складання проєктів (1-2) психопрофілактичних бесід практичного психолога на теми: -Правова соціалізація. - Попередження наркоманії . - Попередження алкоголізму. - Попередження схильності до самогубства. - Попередження злочинної поведінки. - Соціальний порядок, як необхідна умова співжиття особистості із оточуючими людьми.	Текст проєктів бесід
16	Аналіз дитячих малюнків на тему: правила дорожнього руху та дорожня безпека.	Малюнок, інтерпретація малюнка Протокол спостереження
17	Підготовка до модульного контролю №3, 4.	Відповіді на тестові запитання модульних контролей
18	Підготовка до екзамену (ІтаПрозділи курсу)	Відповіді на екзаменаційні білети

У доповіді студентам у їх самостійній роботі викладач проводить індивідуальні консультації з дисципліни.

V. Контроль якості знань студентів

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь студентів відбувається у формі поточного та підсумкового видів контролю.

5.1. Форми методів поточного контролю

Поточний контроль здійснюється періодично в межах поточних навчальних тем та має навчальний характер. Використовується:

- Усне опитування на практичних, семінарських заняттях.

- Аналіз доповідей, повідомлень, конспектів першоджерел та рефератів.
- Аналіз виконаних завдань самостійної роботи.
- Фронтальне опитування з основних понять теми.

Поточний контроль передбачає застосування проміжного контролю.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу модуля, здійснюється в рамках навчальної дисципліни наприкінці вивчення окремого модуля. Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Орієнтовні завдання до Модульних контролей (тестові завдання).

Розділ «Теоретичні основи психології правової культури»

1. Психологія правової культури особистості відноситься до такої галузі права:

- Теоретичної
- **Науково-прикладної**
- Практичної
- Всі відповіді вірні.

2. Галузь науково-практичного знання про психологічні закономірності діяльності у сфері формування, застосування та використання правової культури і правосвідомості особистості, вимог до взаємовідносин у правовій сфері та відносин особистості із суспільством та світом, які базуються на засвоєнні та використанні загальноприйнятих правил та норм поведінки називається:

- **Психології правової культури та правосвідомості особистості.**
- Пенітерціарна психологія
- Кримінальна психологія
- Юридична психологія

3. засвоєння індивідом протягом усього життя соціальних норм і культурних цінностей того суспільства, до якого він належить:

- **Соціалізація**
- Правосвідомість
- Правова культура
- Інтеграція.

4. Вища форма відображення об'єктивної дійсності, властива лише людині:

- **Свідомість**
- Відчуття
- Воля
- Сенсibiliзація

5. Структура правосвідомості складається з:

- **Правової ідеології, правової психології, правових оцінок, правових установок**
- Правової психології, правової кримінології, правової культурології, правової логіки.
- Свідомості, мислення, волі, установки
- Гіпофіза, гіпоталамуса, зони Брока.

6. З відображенням у свідомості людини реально існуючих правових цінностей пов'язаний такий елемент правосвідомості:

- Оцінний
- Регулятивний
- Пізнавальний
- Нігілістичний

7. Ідеалізація ролі права і правових інститутів має назву:

- Правовий інфантилізм
- Правовий нігілізм

- **Правовий абсолютизм**
- Правовий плюралізм

8. Інтелектуальна діяльність, пов'язана з професійними особливостями юриста і спрямована на створення або зміну існуючих в державі правових (нормативних) актів має назву:

- Правосвідомість
- Законність
- **Правотворчість**
- Правова культура.

9. Коли особа засвоює відповідний спосіб дій, шаблонів поведінки в процесі тої чи іншої діяльності людини, її взаємодії з іншими людьми ми говоримо про такий спосіб засвоєння норм права і правових цінностей як:

- Традиційний спосіб
- **Предметний спосіб**
- Раціональний спосіб
- Ірраціональний спосіб

10. До дефектів правової соціалізації відносяться

- Правовий негативізм, правовий інфантилізм, правова соціалізація
- Правовий нігілізм, правовий негативізм, правова законність
- Дотримання соціальних норм, правова активність, правослухняна поведінка
- Злочинна поведінка, правовий негативізм, правовий інфантилізм

11. Сукупність поглядів, ідей, які визначають ставлення людей, соціальних груп до права, до законності, до правосуддя, їх уявлення про те, що правомірно і неправомірно:

- **Правосвідомість**
- Правова норма,
- Правовий негативізм
- Правова соціалізація

12. Засвоєння правових норм і вимог, формування навиків правослухняної поведінки, усвідомлення особистістю обов'язку перед суспільством і розуміння необхідності дотримання соціальних норм, що в кінцевому рахунку повинно забезпечувати високий ступінь правової вихованості людини і її нормативну поведінку має назву:

- **правова соціалізація**
- правова психологія
- правова ідеологія
- правовий інфантилізм

13. Цілеспрямована, систематична і планомірна діяльність з передачі правової культури, правового досвіду, правових ідеалів в суспільстві від одного покоління до іншого:

- **Правове виховання**
- Соціально-правова психологія
- Законність
- Правотворчість

14. Суспільно-політичний режим, що відображає правовий характер організацій суспільно-політичного життя, панування права і закону, неухильне виконання всіма учасниками суспільних відносин всіх приписів правових норм, послідовна боротьба з порушеннями закону:

- **Законність**
- Правовий абсолютизм
- Соціалізація особистості
- Правовий негативізм

15. Елемент правосвідомості, який визначається оціночними судженнями і відношенням людини до норм права (позитивне, нейтральне, негативне) має назву:

- **Емоційний**
- Когнітивний
- Поведінковий
- Установчий

16. Рівень соціально-економічного розвитку суспільства, правова система і культура, соціальні інститути, ідеологія відносяться до :

- **Макросоціальних умов ефективності правових норма**
- Мікросоціальних умов ефективності правових норм
- Особистісних умов особистісних правових норм
- Мегасоціальних умов ефективності правових норм.

17. Порушення в засвоєнні морально-правових норм, прийнятих в суспільстві, спостерігається в наступних випадках:

- батьки словесно і своїми вчинками затверджують аморальні і навіть антисоціальні способи поведінки;
- батьки словесно дотримуються загальноприйнятих моральних норм поведінки, але здійснюють дії і вчинки, які їм суперечать;
- батьки словесно і на ділі дотримуються загальноприйнятих поведінкових норм, але при цьому не задовольняють емоційних потреб дитини, що значно ускладнює нормальний процес соціалізації;
- **батьки та члени родини свідомо дотримуються правових приписів, але престиж права в суспільстві низький**

18. Структура правосвідомості складається із:

- емпіричних знань
- із почуття оцінки зразків впливу, які формуються у людини під впливом повсякденних умов навчання,
- із почуття оцінки зразків впливу, які формуються у людини під впливом повсякденних умов навчання праці, дозволя, при вирішенні побутових питань.

- **Всі відповіді вірні**

19. Сукупність всіх цінностей, головним чином духовного характеру, створених у сфері права в процесі історичного розвитку людства:

- **правова культура**
- Правосвідомість
- Правова соціалізація
- Законність

20. Морально-психологічне поняття, що характеризує такий стан речей, яке розглядається як належне, відповідне якомусь баченню сутності людини, її прав і обов'язків, що грає важливу роль у соціально-політичному, правовому свідомості людини називається

- **Принцип справедливості**
- Принцип правової свідомості
- Принцип вольових дій
- Принцип активної життєвої позиції

21. Звичка людей дотримуватися правові розпорядження, творчий підхід до проблем правопорядку відноситься до наступного принципу:

- **Принцип вольових дій**
- Принцип справедливості
- Принцип правової свідомості
- Принцип активної життєвої позиції

22. Важливим показником правової культури є рівень розвитку правової діяльності, що обумовлюється діяльністю учених і юристів і складає:

- **теоретично продуктивну діяльність**
- репродуктивну діяльність
- практичну діяльність
- демократичну діяльність

23. Типові риси демократичної правової культури

- **демократизм,**
- елітарний авангардизм
- соціальна кастовість,
- снобізм

24. Не властивими рисами демократичної правової культури є:

- гуманізм,
- зв'язок з різними галузями соціального життя,
- **снобізм**
- оптимальне поєднання колективних і особистих інтересів,

25. Правова культура - це

- **соціальний організм, що постійно еволюціонує та створює систему цінностей**
- соціальний організм, що не еволюціонує та створює систему норм
- не соціальний організм, що еволюціонує та створює систему норм
- соціальний організм, що сприяє колапсу та знецінює систему норм

26. Правова культура є характеристикою якісного стану правової системи, при цьому вона є якісною характеристикою не одного, а усіх правових явищ, а саме:

- **норм права та правових процедур,**
- деліквентної поведінки
- правового інфантилізму
- всі відповіді вірні

27. Має пріоритет у суспільній моралі та становить єдиний критерій легітимності суспільного порядку, що забезпечується правом, у тому числі і примусовими методами:

- **Справедливість**
- Людяність
- Моральна і етична поведінка
- Творчість

28. Забезпечує надання всім суб'єктам рівних прав та покладення рівних обов'язків, створення рівних умов реалізації права, відсутність будь-яких привілеїв у сфері права, невідворотність відповідальності та боротьбу з правопорушеннями така вимога до законності як:

- верховенство права
- верховенство закону
- **рівність перед законом**
- послідовна боротьба з правопорушеннями

29. Вимагає правової регламентації найважливіших сфер діяльності суспільства, які об'єктивно потребують регулювання правом, відповідності змісту закону ідеї права, гуманізму та справедливості така вимога до законності як

- **верховенство права**
- правильне та ефективне застосування норм права компетентними органами держави
- послідовна боротьба з правопорушеннями
- неухильне дотримання правових актів всіма суб'єктами права.

30. Забезпечує реалізацію владних повноважень відповідно до наданої компетенції, з

врахуванням інтересів суспільства, у рамках закріпленої правової процедури така вимога до законності як

- послідовна боротьба з правопорушеннями
- **неприпустимість свавілля у діяльності посадових осіб**
- неухильна реалізація прав та свобод
- рівність перед законом

Прозділ «Формування правової культури та правосвідомості»

31. Комплекс прийомів і засобів морального і матеріального стимулювання кращих результатів різнобічної діяльності особистості, її успіху у вихованні має назву:

Метод заохочення

- Метод примушення
- Метод прикладу
- Метод змагання

32. Цілеспрямований, планомірний, систематичний та системний вплив на свідомість і поведінку особистості сукупністю позитивних особистих прикладів із боку керівників, педагогів, вихователів, представників старшого покоління, авторитетних особистостей у вихованні має назву:

Метод прикладу

- Метод примушення
- Метод змагання
- Метод спостереження

33. Передбачає цілеспрямовану, систематичну та системну діяльність відповідно до раніше розроблених планів чи програм, фіксацію тих явищ, феноменів, які цікавлять педагогів, керівників, інших учасників правовиховного процесу, з метою їх обробки, дослідження, аналізу й подальшого використання у практичній правовиховній діяльності у вихованні має назву:

- Метод переконання
- Метод примушення
- Метод змагання

Метод спостереження

34. система прийомів і способів, за допомогою яких суб'єкт примушує об'єкт розвивати й удосконалювати свої кращі якості та відмовлятися від поганих, шкідливих звичок у вихованні має назву:

- Метод переконання
- Метод примушення**
- Метод змагання
- Метод спостереження

35. Сукупність матеріальних і духовних конструкцій, прийомів, стимулів тощо, які використовуються безпосередньо для забезпечення того чи іншого конкретного аспекту правового виховання має назву:

Засоби правового виховання

- Методи правового виховання
- Прийоми правового виховання
- Цілі правового виховання

36. Надає можливість створити атмосферу здорового суперництва, рівняння на лідерів, стимулювання співпраці між усіма учасниками правовиховного процесу, а також, що є однією з найголовніших умов, забезпечує згуртованість, взаємоповагу та взаєморозуміння у колективі у вихованні має назву:

- Метод переконання
- Метод примушення
- Метод змагання**
- Метод прикладу

37. Основним суб'єктом управління й організації правового виховання в сучасному

суспільстві є:

Держава

Народ

Країна

Пенітенціарна система

38. Морально-психологічний стан індивідуальної та суспільної свідомості, що характеризується розпадом системи цінностей, який обумовлений кризою суспільства, суперечністю між проголошеними цінностями та можливостями їхньої реалізації має назву

Аномія

Скептицизм

Релятивізм

Кумовство

39. Юридична некомпетентність (відсутність правових знань); негативна оцінка права (заперечення його соціальної цінності); поширеність навичок і стереотипів неправової й протиправної поведінки характерні для такого стану, як:

правовий нігілізм

Правовий інфантілізм

правовий фетишизм,

правова демагогія

40. Кількість злочинів, зареєстрованих на певній території за визначений період часу в перерахунку на деяку кількість жителів території має назву:

- Обсяг злочинності
- **Рівень злочинності**
- Структура злочинності
- Динаміка злочинності

5.2. Форми методів підсумкового контролю

Підсумковий контроль проводиться у семестрі у формі заліку.

Питання до заліку

1. Визначення психології правової культури особистості як науки. Предмет психології правової культури особистості, доповнення її теоріями і методами інших наук.
2. Психології правової культури особистості, як інтегративна наука. Закономірності виникнення формування та функціонування правової культури.
3. Завдання науки психології правової культури особистості. Система методів психології правової культури особистості.
4. Методи наукових дослідження. Феномен проєкції.
5. Система психології правової культури особистості. Підходи до системи психології правової культури.
6. Блоки психології правової культури: загальна та особлива частина.
7. Зв'язок психології правової культури особистості з іншими науками.
8. Юридична психологія як наука. Система юридичної психології.
9. Загальна психологія. Об'єктивчення загальної психології.
10. Вікова психологія.
11. Фізіологія вищої нервової діяльності. Рефлекторна теорія у фізіології. Теорія єдності процесів збудження і гальмування.
12. Зв'язок психології правової культури особистості із педагогікою, соціологією, логікою, медициною, теорією держави та права, криміналістикою.
13. Психологія правової культури та кримінологія. Культурологія. Культурологічний підхід.
14. Система методологічних підходів, принципів і методів пізнання.
15. Психологія правосвідомості.
16. Соціалізація. Процес соціалізації.
17. Праворозуміння. Природно-правовий, позитивістський, нормативістський, психологічний, соціологічний напрямки.
18. Психологічні аспекти розуміння права. Свідомість. Вольові акти, пов'язані із усвідомленням права.
19. Правосвідомість. Усвідомлення людиною права. «Включеність» людей у правове життя.
20. Правові засади суспільства. Практика застосування правових норм.
21. Структура правосвідомості. Правова ідеологія.
22. Правова психологія. Правові оцінки. Правові установки.
23. Види правосвідомості в залежності від особливостей суб'єкта: громадське, групове, індивідуальне.
24. Пов'язана, спеціалізована, теоретична правосвідомість.
25. Ціннісна спрямованість правосвідомості. Правомірно орієнтована.
26. Нігілістична свідомість.
27. Елементи правосвідомості: пізнавальний, оцінний, регулятивний.
28. Інтерес. Емоції. Справедливість.
29. Рівність. Свобода.
30. Заперечення правових цінностей.
31. Вольова спрямованість правосвідомості.
32. Вольова сторона дій. Внутрішні протиріччя.
33. Психологія правотворчості. Правотворчість.
34. Законність. Переконавання.
35. Тлумачення. Спосіб тлумачення. Види тлумачення.
36. Психологія нормативно-правової регуляції. Гуманістична природа права.
37. Правова психологія. Проблеми правової психології.
38. Соціалізація особистості. Правова соціалізація.
39. Елементи правової соціалізації. Спосіб засвоєння норм права і правових цінностей.
40. Предметний спосіб. Традиційний спосіб.
41. Раціональний спосіб. Насиченість і сутність правової соціалізації.
42. Етапи правової соціалізації. Дефекти правової соціалізації.
43. Елементи правової соціалізації. Правосвідомість.
44. Елементи психологічної норми правосвідомості. Механізми правосвідомості.
45. Функції правосвідомості. Правова інформованість і мотивація правомірної поведінки.

46. Елементи правосвідомості. Знання права. Уявлення про право. Регулятор правосвідомості.
47. Дієвість правових норм. Умови дієвості правових норм.
48. Умови порушення засвоєння морально-правових норм. Мотиви правослухняної поведінки.
49. Асоціальні стереотипи. Психологічна мета правової соціалізації.
50. Ідеї співвідношення права до людини.
51. Історичні аспекти співвідношення права до людини. Етапи становлення ідей права та справедливості.
52. Принципи уявлень людських якостей: мораль, людяність, справедливість. Взаємозв'язок права, справедливості та держави.
53. Право як система норма. Принцип дотримання законності.
54. Рисипритаманні правовій державі. Завдання на шляху побудови правової держави.
55. Принцип верховенства права. Напрямки розвитку суспільного життя. Аспекти розуміння законності.
56. Положення що визначають зміст законності. Особливість права, як самостійної юридичної категорії.
57. Зміст положення законності. Рівні прояву та аспекти. Рис законності.
58. Законність як критерій правового життя суспільства. Рівень законності, як критерій правового оцінки правового життя країни.
59. Чинники змісту законності. Вимоги законності.
60. Визначення законності. Аспекти розгляду законності.
61. Законність як принцип здійснення владою своїх повноважень. Законність як принцип побудови системи норм.
62. Принципи законності. Система спеціальних засобів законності.
63. Види гарантій законності. Історія розвитку категорії рівності.
64. Теоретико-правові та етичні аспекти аналізу взаємодії моралі і права.
65. Види моралі. Мораль як надбання суспільства.
66. Право як цілісна система матрих складових. Природне та позитивне право.
67. Міжнародне право. Демократичні принципи міжнародного права.
68. Структура моральної системи. Функції моралі.
69. Структура системи правового виховання. Розуміння процесу правового виховання.
70. Основний зміст цілей правового виховання. Види цілей правового виховання.
71. Усвідомлення суспільних потреб і можливостей, як необхідна умова правового виховання.
- Багаторівневість об'єктів процесу правового виховання.
72. Фактори правового виховання. Методи правового виховання.
73. Засоби правового виховання. Види засобів правового виховання.
74. Правова інформованість. Правовий мінімум. Групи суб'єктів правосвідомості.
75. Судова практика та судовадіяльність.
76. Виховання пошани до суду. Самовиховання. Структура самовиховання.
77. Правовиховні технології. Механізми системи правового виховання.
78. Внутрішній і зовнішній рівні правовиховання.
79. Діалектика потреб інтересів, цілей суб'єктів.
80. Фактори соціокультурних змін.
81. Система правового виховання в Україні. Виховні технології.
82. Спрямований і ретельно продуманий інформаційний вплив на суб'єктів і об'єктів правовиховного процесу.
83. Функції системи правового виховання. Правові настанови особистості.
84. Принципи системної організації та ефективного управління соціальними процесами. Управління правовим вихованням.
85. Суб'єкти організації та управління процесом виховання.
86. Комплекс правовиховних заходів.
87. Форми проведення правовиховної роботи. Структурні відносини.
88. Держава, як суб'єкт управління й організації правового виховання.
89. Повноваження держави у сфері правового виховання. Суб'єкти системи правового виховання.
90. Види суб'єктів системи правового виховання: формальні та неформальні. Відчизняні та зарубіжні способи виховання.
91. Етапи організації правового виховання в сучасному суспільстві.
92. Напрями правового виховання. Елементи (напрями) системи організації та управління правовим вихованням.

93. Проблема аналізу стану й оцінювання ефективності правовиховної роботи в сучасному суспільстві.

94. Міра засвоєння правової культури. Оцінювання стану правовиховної роботи.

95. Наукове дослідження фактичного рівня правової культури населення.

96. Методика визначення рівня реального стану правосвідомості і правової культури.

97. Критерії, що дозволяють визначити ефективність правового виховання.

98. Методика оцінювання ефективності правовиховної діяльності. Реальний стан правосвідомості.

99. Планування правовиховної роботи. Провідна роль у плануванні правового виховання.

Перспективне та поточне планування.

100. Національна програма правової освіти. Аспекти діяльності держави

3

формування необхідного рівня правосвідомості і правової культури населення.

101. Праворозуміння. Закони, програми, концепції правового виховання.

102. Державні органи у сфері правового виховання.

103. Соціальний контроль. Функції соціального контролю.

104. Санкції соціального контролю. Соціальний контроль у сфері виховання та його елементи.

105. Види соціального контролю. Інститути соціального контролю.

106. Координація діяльності державних органів та громадських організацій. Координація діяльності

з правового виховання.

107. Всеукраїнська міжвідомча координаційно-методична рада з правової освіти населення.

108. Завдання координаційно-методичних рад. Інформаційний підхід до правового виховання.

109. Удосконалення правової інформованості. Джерела правового інформування.

110. Національна програма правової освіти населення. Методичне керівництво правовим вихованням

111. Фактори деформації правової культури та правосвідомості. Сутність деформацій у

суспільній свідомості. Класифікація деформацій у суспільній свідомості.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Контроль успішності студентів із врахуванням поточного і підсумкового оцінювання проводяться відповідно до тематичного плану.

Підсумкова оцінка за опанування курсу визначається як середньоарифметична від поточного та підсумкового оцінювання (екзамену). Зокрема, за виконання завдань поточного контролю студент може набрати 0-100 балів за I та 0 – 100 балів за II розділ курсу (підсумковий поточний бал визначається як середньоарифметична набраних оцінок) із виконання завдань підсумкового контролю (екзамену) також 0-100 балів.

Система рейтингів балів поточного контролю представлена в таблицях 5.3.1 та 5.3.2.

Кожний модуль включає балоцінку поточної роботи студента на практичних і семінарських заняттях, бали за виконання самостійної роботи і бали за складання модульного контролю.

Реферати, підготовлені за заданою тематикою обговорюються та захищаються під час практичних і семінарських занять.

Заходів модульного контролю проводяться по завершенню вивчення навчального матеріалу даного модуля. Виконання тестових завдань модульного контролю здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики, або за допомогою роздрукованих завдань. Оцінювання тестів проводиться за власною методикою з приведенням підсумку до встановленої рейтингів шкалі балів.

5.3.1. Розподіл балів за поточну успішність I модуля

Вид контролю/Кількість контрольних заходів за семестр	Максимальна кількість балів за один вид контролю	Загальна сума балів
I Модуль		До 35 балів
<i>Контроль на аудиторних заняттях:</i> - практичних/2 заняття - семінарських/1 заняття	До 5 балів До 5 балів	До 15 балів
<i>Модульний контроль:</i> - виконання контрольних тестів	До 20 балів	До 20 балів
II Модуль		До 65 балів
<i>Контроль на аудиторних заняттях:</i> - практичних/5 заняття	До 5 балів	До 25 балів

<i>Контрольсамостійноїроботи:</i>		До20балів
- написаннязахистрефератузаз аданою тематикою	До5балів	
- веденнясловника	До5балів	
- виконання індивідуальнихзавдань	До10балів	
<i>Модульнийконтроль:</i>		До20балів
- виконанняконтрольнихтестів	До20балів	
РАЗОМ:		До 100 балів

5.3.2. Розподілбалівзапоточнууспішність ІІ модуля

Видконтролю/Кількістьконтрольних заходівзасеместр	Максимальна кількістьбалів за одинвид контролю	Загальнасума балів
ІІІМодуль		До 25 балів
<i>Контрольнааудиторнихзаняттях:</i>		До15балів
-практичних/3заняття	До5балів	
<i>Модульнийконтроль:</i>		До10балів
- виконанняконтрольнихтестів	До10балів	
ІVМодуль		До 75 балів
<i>Контрольнааудиторнихзаняттях:</i>		
-практичних/10занять	До2балів	До20балів
-семінарських/3заняття	До5балів	До15балів
<i>Модульнийконтроль:</i>		До20балів
- виконанняконтрольнихтестів	До20балів	
<i>Контрольсамостійноїроботи:</i>		До20балів
- написаннязахистрефератузадан оютематикою	До5балів	
- веденнясловника	До5балів	
- опрацювання статей, підготовкаконспектів– першоджерел	До10балів	
РАЗОМ:		До 100 балів

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Примітка: Лекційні, семінарські, практичні заняття проводяться офлайн в аудиторії, в разі оголошення карантину - онлайн на платформі (moodle, googlemeet).

Всього - 90 год., лекції - 18 год., практичні - 10 год., семінарські - 6 год., самостійна робота - 56 год.

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Модулі	Модуль 1				Модуль 2									
Теоретичні розділи	Теоретичні основи психології правової культури особистості				Формування правової культури особистості									
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Дати	12.09.22	19.09.2022	17.10.22	24.10.22	31.10.22	14.11.22	21.11.22	28.11.22	05.12.22					
Темилекцій	Предмет, завдання і система психології правосвідомості та правової культури особистості	Введення в загальну психологію правової культури особистості	Правова свідомість та права соціалізація	Правова культура як об'єкт вивчення психології правової культури особистості	Законність та права система	Структура правового виховання правової культури	Організаційно-управлінські основи правового виховання	Деформація правової культури та правосвідомості	Виховний вплив на особу засудженого груп.					
Дати	19.09.2022		24.10.22	14.11.22										
Теми семінарських занять	Предмет, завдання і система психології правової культури особистості		Правосвідомість та права соціалізація	Правова культура										
Дати	12.09.22		17.10.22	24.10.22	31.10.22	14.11.22	21.11.22	28.11.22	05.12.22					
Теми практичних занять	Психологія правової культури особистості як наука її предмет та завдання		Правосвідомість та права соціалізація	Правова культура. Законність та права система	Структура правового виховання правосвідомості. Організаційно-управлінські основи правового виховання	Деформація правової культури та правосвідомості. Виховний вплив на особу засудженого.								
Самостійна робота	Ведення словника. Підготовка до семінарського та практичних занять №1-2. Виконання інших завдань передбачених уп.4.3. даної програми. Підготовка до модульного контролю №1.				Ведення словника. Підготовка до практичних занять № 3 -7. Виконання інших завдань передбачених уп.4.3. даної програми. Підготовка до модульного контролю №2.									
Види контролю	<i>Поточний контроль: усні відповіді на семінарському і практичних заняттях; тестові форми контролю для визначення рівня залишкових знань; усний захист рефератів на практичних заняттях. Модульний контроль №1 - 2.</i>													

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Ільїна, Ніна Михайлівна. Загальна психологія: теорія та практикум [Текст] : підручник / Н. М. Ільїна, С. О. Мисник. - Суми : Університетська книга, 2021. - 369 с
2. Волженцева, Ірина Вікторівна. Загальна психологія (курс лекцій з навчальними тестовими завданнями) [Текст] : навч. посіб. у 2 ч. для студентів ЗВО спец. 053 Психологія, 012 Дошк. освіта / Ірина Волженцева, Наталія Харченко ; Ун-т Григорія Сковороди в Переяславі. - Переяслав : Домбровська Я. М., 2021. Ч. 1. - 2021. - 393 с.
3. Волошенко, М. О. Психологія професійного спілкування [Текст] : навч. посіб. / М. О. Волошенко, О. В. Азаркіна. - Херсон : Олді плюс, 2021. - 278 с..
4. Бондарчук О.І. Бондарчук Л.І. Основи психології та педагогіки: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2002. –168с.
5. Клейнман, Пол. Психологія 101. Факти, теорія, статистика, тести й таке інше [Текст] / Пол Клейнман ; [пер. з англ. Ю. Кузьменко]. - Харків : КСД, 2021. - 240 с..
6. Бабелюк, О. В. Психологія травмуючих ситуацій [Текст] : [навч.-метод. посіб.] / Бабелюк О. В., Гоцуляк Н. Є. - Кам'янець-Подільський : Друкарня "Рута", 2021. - 107.
7. Медична психологія [Текст] : підруч. для студентів закл. вищ. мед. освіти / [Осокіна О. І. та ін.] ; під заг. ред. проф. О. І. Осокіної ; Донец. нац. мед. ун-т, ПВНЗ "Київ. мед. ун-т". - Краматорськ ; Київ ; Слов'янськ : Хортиця, 2021. - 203 с.
8. Психологія здоров'я людини [Текст] : навч.-метод. посіб. / [І. В. Толкунова та ін.] ; за ред. Толкунової І. В. ; Каф. психології і педагогіки Нац. ун-ту фіз. виховання і спорту України. - Київ : Талком, 2021. - 242 с.
9. Легендзевич, Галина Ярославівна. Порівняльна психологія та психофізіологія [Текст] : навч. посіб. / Г. Я. Легендзевич, Г. М. Закалик ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. - 215, [1] с.
10. Яковицька, Лада Савеліївна. Психологія управління [Текст] : навч. посіб. / Л. С. Яковицька ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2021. - 170, [1] с
11. Кальницька, Юлія Сергіївна. Соціальна психологія в Україні. Друга половина ХІХ- початок ХХ століття [Текст] : навч. посіб. (хрестоматія) / Юлія Кальницька ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. - Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. - 264 с

Допоміжні

1. Актуальні проблеми освітньо-реабілітаційного простору: педагогіка, психологія, соціологія [Текст] : монографія / за заг. ред. д-ра пед. наук., проф. В. В. Нечипоренко, за ред. д-ра пед. наук, доц. М. А. Дергач ; Комунал. закл. вищ. освіти "Хортиц. нац. навч.-реабілітац. акад." Запоріж. облради. - Запоріжжя : Вид-во Хортиц. нац. акад., 2021. Т. 1 / [В. Й. Бочелюк та ін.]. - 2021. - 218 с..
2. Мартиненко С. М. Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи (навчально-методичний посібник) / С. М. Мартиненко // К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. – 264 с
3. Митник О.Я. Психологія навчання як цілісного творчого процесу / О.Я. Митник // Відкритий урок – 2005. – № 23–24. – С. 34 – 36.
4. Митник О.Я. Як навчити дитину мистецтва мислення / Олександр Якович Митник. – К.: Початкова школа, 2006. – 104 с.

5. Навчання у початковій школі як цілісний творчий процес: теорія і практика / за ред. В.І. Бондаря, упорядкув. О.Я. Митника. – К.:Початкова школа, 2011. – 384 с.
6. Психологія освітнього менеджменту [Текст] : навч.-метод. посіб. / [уклад. Л. В. Мафтин] ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича : Рута, 2021. - 295 с.
7. Омельченко, Вікторія Вікторівна Соціальна психологія та конфліктологія [Текст] : навч. посіб. / В. В. Омельченко ; Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. - Харків : ХНУРЕ, 2020 . Ч. 1 : Соціальна психологія : навч. посіб для студентів усіх спец. і форм навч. - 2021. - 173 с.
8. Яремчук, Оксана Василівна. Історична психологія: націєтворчий потенціал [Текст] : монографія / О. В. Яремчук ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Кам'янець-Подільський : Рута, 2021. - 149 с
9. Ткаченко, Олександр Анатолійович. Психологія акмеологічного розвитку особистості [Текст] : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.01 / Ткаченко Олександр Анатолійович ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. - Київ, 2021. - 44 с.
10. Татенко, Віталій Олександрович. Соціальна психологія націєтворення: суб'єктно-вчинковий підхід [Текст] : монографія / В. О. Татенко ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. - 141 с
11. Климчук, Віталій Олександрович. Психологія посттравматичного зростання [Текст] : монографія / В. О. Климчук ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. - 156, [1] с.

Інтернет-ресурси

1. http://abc.vvsu.ru/Books/metod_prep_psih/page0001.asp
2. https://stud.com.ua/85543/psihologiya/metodika_vikladannya_psihologiyi
3. http://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/library/pidruchniki/psihologiya/metodika_vikladannya_psihologii.html
4. <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf?id=1cce4002-ce8d-4991-809f-f0fcd3d3994b>

